У нумары: Што дае гайнаўскае малако · Чалавек жыве толькі раз · Літаратурная старонка

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 26 (281) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 1 ЛІПЕНЯ 1962 | ЦАНА 60 ГР.

JANKA KUPAŁA

KTOŚ TY TAKI?

Ktoś ty taki?
— Swój, tutejszy.
Czego chciałbyś?
— Doli lepszej.
Jakiej doli?
— Chleba, soli.
Po nich obu?
— Ziemi, swobód!
— Gdzieś rodzony?
— W mej wioszczynie.
— Gdzieś ochrzczony?
— Przy drożynie.
Czym święcony?
— Krwi kropidłem.
Czego pragniesz?
— Nie być bydłem.

Tłum. Bogdan Żyranik

JANKA KUPAŁA

NAD MOGIŁAMI

Śpijcie spokojnie,
Mrokiem owiani,
Życiem strudzeni,
Losem znękani.

Ziemia ta czarna
Na oczy spadła
I pamięć ludzka
O was pobladła.

Nad prochem waszym,
Nad kurhanami
Łzy się unoszą
Gęstymi mgłami.

Krzyże jodłowe
W dół się schyliły,
Woda rozmyła
Wasze mogiły.

Gdzieniegdzie tylko
Kwiatek życzliwy —
Wszystko spowite
W łozy, pokrzywy.

Bladosinymi
Przywidzeniami
Błądzicie latem
Nad mogiłami.

Upiory nocne
Tu się zbierają,
Głuchą północą
Sowy hukają.

Wilki się schodzą
Porą zimową,
Wyjąc zawodzą
Pieśń pogrzebową.

Śpijcie spokojnie,
Mrokiem owiani,
Życiem strudzeni,
Losem znękani.

Tłum. Eustachy Łapski

У НАШЫХ САМАДЗЕЙНІКАЎ

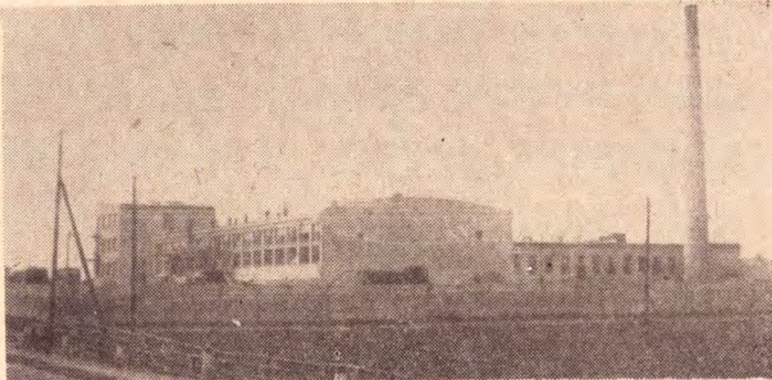
Янка Аніщчук з драмгуртка ў Скупаве (Гайнаўскі павет) у ролі Максіма з «Прымакоў» Янкі Купалы.
Фота ТАЧ

КРАЯВІДЫ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Аўгустаў. Над возерам Нэцкам.
Фота ТАЧ

Коміны сярод палёў

З берагу Гайнаўкі відаць сцены новапабудаванай Акруговай малочнай спулдзельні.

Світанне, першыя праменні сонца вырысоўваюцца з-за Белавежскай пушчы, вырываючы з цемры агорнутай сном Гайнаўку. Ападаючая імгла адкрывае стройныя коміны фабрык, высокія дрэвы, дамы, пустыя вуліцы горада.

З берагу пасёлка, зараз каля пушчы, сярод зялёных палёў і лугоў бялеюць абрысы новапабудаванага малочнага прадпрыемства. Стройны чырвоны комін дыміць, ніжэй доўгі будынак, цэгла, метал, шкло — гэта матэрыял галоўнага прадукцыйнага павільёна. Прадукцыйны аддзел спалучаецца з памяшкальным будынкам. Вялікія вокны, балконы, у вокнах каляровыя фіранкі. Старая Белавежская пушча, старыя маленькія домікі прыгарада не спадзяваліся, што іх суседам будзе сучасны, прыгожы прамысловы аб'ект. Коштам каля 15.000.000 зл. пабудавана гэтае прадпрыемства — сімвал новай плыні нашага жыцця. І нягледзячы на тое, што пятая гадзіна раніцы, стораж ужо адчыніў вароты, а шафёры запускаюць машыны. Што некалькі мінут грузавікі з бітонамі едуць у дарогу. Спяшаюцца. Дарогі ненайлепшыя, а яны павінны звезці з усёй акругі, якая ахоплівае 154 вёскі, малако і смятану. Ёсць зліўныя пункты малака, напрыклад, Кленікі, якія знаходзяцца ў адлегласці 48 км. Паехалі дзве машыны са спулдзельні і пяць «Стараў», пазычаных у ПКС-е.

— Ах, гэты транспарт ПКС-у, — наракае бухгалтар спулдзельні, — з'ядае наш даход. Толькі ў першым квартале заплацілі мы 170.000 зл. Я аблічыў, што за гэтыя грошы можам купіць чатыры грузавыя машыны. А аплата яшчэ ўзрасце; зараз прывозім каля 17.000 літраў малака, а ў сезоне — 30.000 — 35.000 літраў.

Мінае гадзіна. Вяртаюцца першыя грузавікі. Рабочыя выгружаюць бітоны са смятанай і малаком. Транспарцёр падае іх у сярэдзіну.

Мгр Марта Шумская і тэхнік Кацярына Шыманская бяруць пробы малака на аналіз.

З адборнай залы малако трубамі ідзе ў апаратоўню. Тут пачынаецца прадукцыйны цыкл. Агромная зала з

(Працяг на стар. 4)

ДОБРЫ ПАЧАТАК УЗАЕМАДАПАМОГІ

Практыка паказвае, што аддзелы і гурткі БГКТ часта асягаюць добрыя вынікі ў працы там, дзе яны супрацоўнічаюць з некалькімі мясцовымі арганізацыямі і ўстановамі, у тым ліку з партыйнымі арганізацыямі. Аднак у многіх выпадках супрацоўніцтва такога дагэтуль яшчэ няма, або зводзіцца яно да індывідуальных кантактаў.

Беручы пад увагу важнасць праблемы члены ГП БГКТ на сваім апошнім Пленуме, якое было прысвечана працы гурткоў Таварыства, у пастановах звярнуліся да партыйных улад з просьбай шырэйшага чым дагэтуль зацікаўлення працаю нашых нізавых арганізацый у асобных паветах.

Пажаданні ГП БГКТ знайшлі адбіццё ў планах працы многіх партыйных арганізацый, а Экзекутыва Павятовага камітэта ПАРП у Гайнаўцы ўжо 7.VІ. г. года на чарговым пасяджэнні абсуджала некаторыя пытанні працы БГКТ на тэрыторыі павета.

У прысутнасці старшыні праўлення аддзела, штатнага працаўніка, прадстаўніка ГП і партыйна - адміністрацыйных працаўнікоў з Беластока некалькі гадзін абсуджаліся дасягненні і недахопы БГКТ. Сцверджана, што ў цэлым назіраецца далейшае пашырэнне працы ў напрамку заспакаення культурна - асветных патрэб насельніцтва. На раўні з гэтым маецца яшчэ шмат недахопаў у галіне арганізацыйнай дзейнасці. У прынятых пастановах Экзекутыва Павятовага камітэта звярнула ўвагу ўсім партыйным інстанцыям на патрэбу шырэйшага супрацоўніцтва з гурткамі БГКТ і аказвання ім дапамогі.

Ініцыятыву Павятовага камітэта ПАРП вітаем як добры пачатак узаемадапамогі ў працы.

ую

Разважанні аб Жэнеўскай канферэнцыі

Пасля трох месяцаў размоў у Камітэце па раззбраенню 18-ці дзяржаў у Жэневе наступіў летні перапынак, які будзе працягвацца да 15 ліпеня. Дык зараз, карыстаючыся гэтым перапынкам, паставім перад сабою наступнае запытанне: якія ж вынікі чатырохмесячных размоў у Камітэце, які павінен апрацаваць дагавор аб усеагульным і поўным раззбраенні.

Пачнем ад станоўчых з'яў у час гэтых размоў. Не падлягае сумненню, што найбольш карысным з'яўляўся факт удзелу ў размовах 8-мі прадстаўнікоў нейтральных краін, якія ўпершыню прынялі ўдзел у канферэнцыі. Гэтыя дзяржавы не былі толькі бяздзейснымі наглядальнікамі размоў; яны ўнеслі шмат сваіх уласных прапаноў, якія ў большасці выпадкаў супадалі з пунктам гледжання сацыялістычных краін. А гэта ўсё упэўнівае нас, што савецкія і польскія прапановы па пытанню аб раззбраенні ці аб частковых вырашэннях адлюстроўваюць інтарэсы і намаганні значнай большасці людзей на свеце.

Такое становішча прымусіла амерыканцаў упершыню за час шматгадовых размоў аб раззбраенні выступіць у адказ на савецкія прапановы з уласнымі прапановамі. Вынікам размоў, працягваючыхся 3 месяцы, было ўзгадненне ўступу да дагавору аб усеагульным і поўным раззбраенні. Аднак гэты ўступ заключае толькі агульныя абавязацельствы дзяржаў у справе раззбраення, кантролю і захавання міжнароднага міру і бяспекі. Да гэтага найважнейшага хаця толькі і ўступнага паразумення трэба яшчэ дадаць станоўчыя вынікі размоў у Камітэце частковых вырашэнняў, дзе абмяркоўваюцца мерапрыемствы, накіраваныя на забарону распаўсюджвання ядзернай зброі, а таксама спосабы змяншэння выпадковага выбуху вайны. І гэта, уласна кажучы, усё чаго канферэнцыя дабілася на працягу 3-х месяцаў. Як бачым, тэмпы размоў былі надта ж маруднымі.

Агульна кажучы, канферэнцыя мае больш адмоўных момантаў. Няспынныя супрацівы ЗША не дазволілі заключыць дагавору аб забароне ядзерных выпрабаванняў. А вядомым з'яўляецца, што калі б з боку Захаду была добрая воля, дык такі дагавор мог даўно ўжо увайсці ў жыццё. Быў момант, калі ён меў ужо быць заключаны. Восем жа ж нейтральных дзяржаў выступіла з кампрамісным праектам па пытанню аб кантролю ядзерных выбухаў, якое і з'яўляецца асноўнай перашкодай на шляху да паразумення. Паводле прапановы гэтых дзяржаў кантроль над выконваннем дагавору аб спыненні выпрабаванняў будзе праводзіцца пры помачы тэхнічных сродкаў, якімі дыспануюць усе дзяржавы. А калі б узнікла нейкае сумненне ці такі выбух мае наступіць ці не, дык на месца ўяўнага выбуху прыехалі б спецыяльныя інспекцыйныя групы, прадстаўляючыя нейтральныя краіны. На такі праект згадзіліся сацыялістычныя дзяржавы, а ў той час заходнія зрабілі ўсё, каб ён праваліўся. Тут яны паступілі двудушна. Спярша праект адобрылі, а пасля ўжо, у час спрэчак, усе яго канструктыўныя моманты аспрэчвалі.

Вельмі характэрным для заходняй пазіцыі была таксама дыскусія над польскім праектам заснавання безатамнай зоны ў сярэдзіне Еўропы. Сусветная грамадская думка адобрыла гэты праект. Яго таксама падтрымала большасць дэлегацый у Жэневе. Нягледзячы на гэта і паміма ранейшых запэўненняў прэзідэнта Кенедзі, што польская прапанова заслугоўвае ўвагі, яна была адкінута, з чаго вельмі цешыліся ў Бон.

Такім чынам трохмесячныя размовы ў Жэневе пацвердзілі думку, што заходнія дзяржавы выступаюць супроць усялякіх паразуменняў і не толькі супроць тых, якія прадбачваюць усеагульнае і поўнае раззбраенне, але таксама і супроць частковых вырашэнняў, накіраваных на ўмацаванне міру і спрыяючых міжнароднаму даверу. Толькі змена пазіцыі з боку заходніх дзяржаў на Жэнеўскай канферэнцыі магла б паспрыяць яе далейшаму паспяховаму правядзенню.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Чалавек жыве толькі раз

За першую сусветную вайну Германія заплаціла 243 мільярды франкаў у золаце, Вялікабрытанія — 235 мільярдаў, Францыя — 169, ЗША — 161, Расія — 132, Аўстра-Венгрыя — 124. Далічваючы выдаткі іншых удзельнікаў вайны і ваенныя знішчэнні, агульная сума складае 1500 мільярдаў франкаў. У гэтай вайне загінула 10 мільёнаў людзей. Павучальныя цыфры. Ды мілітарысты не прынялі іх да сэрца. Другая сусветная вайна, распачатая Германіяй з надзеяй гаспадарчых трафеяў, каштавала III Райх 500 мільярдаў марак. Японія заплаціла за яе 220 мільярдаў ен, Італія — 210 мільярдаў ліраў. Далічыўшы страты пераможцаў (Савецкі Саюз, ЗША, Англія і інш.), агульныя страты ў час II-ой сусветнай вайны раўняюцца 338 мільярдам фунтаў стэрлінгаў.

II-ая вайна каштавала чатыры разы больш, чым першая. А была гэта ўжо, паводле швейцарскіх гісторыкаў, 14.514 вайна на працягу 5.000 год людской цывілізацыі. Кошт усіх гэтых войнаў складае суму 2.150 трыльёнаў швейцарскіх франкаў (немагчыма знайсці параўнання, якое ўявіла б нам велiч гэтай сумы).

Рымскі гісторык **Лівій**, расказваючы аб адной з крывавейшых бітваў старажытнага Рыма, падае з абурэннем, што карфагенцы пасля бітвы сабралі 3,5 карабкоў жалезных пярсцёнкаў, якія насілі на пальцах забітыя рымскія рыцары. 3,5 карабкоў! Смешным гэта выдаецца нам. Нам, хто вагонамі лічыў боты і валасы людзей забітых у апошнюю вайну.

Вось жніво: 14 мільёнаў забітых салдат; 20 мільёнаў забітых сярод цывільнага насельніцтва; 34 мільёны забітых за 6 год II вайны; 10 мільёнаў забітых за 4 гады I вайны. А разам за час нашай цывілізацыі ў войнах было забіта 3.640 мільёнаў людзей. (Цяпер на ўсёй зямлі жыве да 3 мільярдаў людзей).

Пэўная статыстыка I вайны падае, што адзін англійскі лекар пасля вайны правёў 10 тысяч пластычных аперацый на раненых для таго, каб, гледзячы на іх, людзі не гадзіліся.

А пэўная статыстыка II вайны падае, што за 15 год ад вайны ў Хірасіме нарадзілася 1.107 дзяцей — калек, 21 — без вачэй (некаторыя нават без вочных ямаў), 31 — без мозгу, 11 — без вушэй, 2 — без рота, 156 — без простай кішкі, 2 — без ног і рук.

А бомба з Хірасімы мела сілу «толькі» 20 тысяч тон тратыла. Цяперашнія вадародныя бомбы маюць сілу ў 100 разоў большую. Адзін выбух такой бомбы знішчыў бы больш, чым усе бомбы разам у цэлай II вайне. I бомб гэтых цяпер не трэба перавозіць самалётам — ракеты перанясуць іх на любую адлегласць, у любое месца

У 1949 годзе ваенны бюджэт НАТО складаў 18.8 мільярдаў долараў. У 10 год пазней ужо 61.6 мільярда. **Усе выдаткі на ўзбраенні ўсіх вайсковых блокаў у мінулым годзе складалі больменш 120 мільярдаў долараў. Ладаўшы ўзбраенні нейтральных дзяржаў, можна сказаць, што кожны чалавек цяпер (ад драхлага старэчы да нованароджанага) у год плаціць 50 долараў даніны на будову машын і прыладаў, якія паслужаць для забіцця яго самога.**

Выйсце? Толькі адно. Яно вядомае. Усеагульнае раззбраенне. Людзі на свеце сталіся б у выніку гэтага багацейшымі на 120 мільярдаў долараў у год. Да мірнай прадукцыі вярнуліся б дзесяткі мільёнаў салдацкіх рук.

Дзесяткі мільёнаў людзей, якія цяпер галадаюць, наеліся б дасыта. Сотні мільёнаў непісьменных пайшлі б вучыцца. Мільярд людзей увайшлі б жыць у прыгожыя дамы.

I яшчэ. Міжнародны давер і супрацоўніцтва. Сам чалавек ды і дзяржава адна — гэта ўсё такі адна. Але ўсё разам, супольна. Колькі ёсць ужо планаў, праектаў мажлівых для зрэалізавання толькі ва ўмовах міжнароднага мірнага супрацоўніцтва.

Некаторыя.

АСУАНСКАЯ ПЛАЦІНА НА НІЛУ.

Яе будова пачалася ўжо некалькі год таму і будзе працягвацца 10 год. Даўжыня яе 5 км, шырыня — 1 км, вышыня — 111 метраў. Яна затрымае воды Ніла, якія, разліўшыся, утвораць найбольшае ў свеце штучнае возера ў 130 мільярдаў кубаметраў вады. Збудаваная тут электрастанцыя дасць энергіі столькі, колькі цяпер мае ўвесь Егіпет. Воды возера наводняць 250 тысяч га зямлі.

ПЛАЦІНА НА ВОЛЬЦЕ Ў ГАНЕ.

Паслужыць для пабудовы электрастанцыі, энергія якой пойдзе на прадукцыю алюмінія з баксіта (найбольшыя ў свеце залежы).

НАВАДНЕННЕ ПАЛЕСТЫНЫ.

Праект французскіх інжынераў. Водамі Міжземнага мора затапіць вялікія нізінныя абшары ўздоўж Іардана. Павялічанае такім чынам і злучанае з Міжземным морам Мёртвае мора заменіць мёртвыя пустыні Ізраіля ў квітнеючыя сады і плантацыі бавоўны.

(Працяг на стар. 6)

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

20 чэрвеня ў Клубе Міжнароднага друку і кніжкі ў Беластоку адбыўся даклад дац. Маскоўскага універсітэта Макара Карасёва на тэму «Дасягненні СССР у асваенні Космаса».

✲

24 чэрвеня ў Міхалове адбыўся ўрачысты мітынг і адкрыццё памятнай дошкі ў гонар членаў ППР, якія загінулі тут у часе станаўлення народнай улады.

✲

24 чэрвеня на Беласточчыну ў парадку прыгранічнага абмена прыбыла 5 партыйна - савецкіх дэлегацый з Літвы. Госці пазнаёміліся з гаспадарчымі дасягненнямі Беласточчыны, а таксама абмяняліся вопытам з партыйнымі арганізацыямі Беластока і некаторых паветаў.

II-гі беларускі міжліцэйскі дэкламатарскі конкурс

13 чэрвеня ў будынку Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Бельску адбыўся літаратурны агляд II-га Беларускага міжліцэйскага дэкламатарскага конкурсу. Прыняло ў ім удзел 20 вучняў сярэдніх школ з беларускай мовай навучання. На аглядзе прысутнічаў візітатар Беластоцкай школьнай акругі Ян Канапелька. Пераважалі вершы грамадскага і рэвалюцыйнага характару. Некалькі вучняў дэкламавала ўрыўкі празаічных твораў. Найлепшыя рэцытацыі адзначаны былі ўзнагародамі: ручны гадзіннік, фотаапарат і іншыя. Першае месца заняла Галіна Калядка з Агульнаадукацыйнага ліцэя з Беларускай мовай навучання ў Бельску, другое Валя Петручук з гэтага ж самага ліцэя. Наступныя месцы занялі: Тоня Янько вучаніца Педагагічнага ліцэя ў Бельску, Надзя Грэдэль з Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы і Валя Грыко вучаніца ліцэя ў Міхалове. (п)

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

Сустрэча ля горскага возера

ПЕРАКЛАЎ Хведар Асініч

Даволі лёгка ўдалося Генрыху ўстанавіць ад мадам Тарваль асобу Шанье, што стаяў побач з Монікай у дзень канфірмацыі. Сапраўднае прозвішча яго было Андрэ Рэнар. Быў ён мужам сястры мадам Тарваль, Луізы. Працаваў інжынерам у Парыжы. Але аднойчы ён знік і Луіза вымушана была перабрацца да маці ў вёску Ла-Травельса.

Аб лепшых інфармацыях Генрых і марыць не мог. Вярнуўшыся ў свой пакой, ён загадаў Курту:

— Падрыхтуй машыну.

— Гатова.

— Павесь занавескі на вокны, каб не відна было, колькі людзей едзе і хто сядзіць у машыне, вазьмі свой і мой аўтаматы. Ежы вазьмі не на дзень, як я казаў, а дзён на два. Каб было дастаткова патронаў! Едзем на вельмі важную аперацыю, магчыма, давядзецца прыняць бой.

Плану дзейнасці ў Генрыха не было. Усё будзе залежаць ад становішча на месцы. Тое, што Поль Шанье і Андрэ Рэнар — адна асоба, зусім ясна. А вось няма цвёрдай упэўненасці, што ўцякач знаходзіцца якраз у вёсцы Ла-Травельса! Хоць, з другога боку, яму няма куды больш і падзецца.

Генрых разгарнуў карту. Ла-Травельса — невялічкая вёска, кіламетраў за трыццаць пяць на захад ад Сан-Рэмі. Вёска збоку ад трасы, ваенных аб'ектаў там няма. Няма таксама і нямецкага гарнізона.

— Паехалі Курт! — весела сказаў Генрых, сеўшы побач дзяншчыка.

А палове чацвёртай яны дабраліся да Ла-Травельса. Генрыха ўразіла своеасаблівая прыгажосць гэтай горскай вёскі. Невялічкія чупурныя хаткі цягнуліся паўкругам уздоўж усходняга берага даўжэзнага возера. I таксама паўкругам ляжала нешырокая адзіная вуліца вёскі. Абсаджана разложыстымі дрэвамі, яна нагадвала зялёны тунель, што бег па самым беразе возера, каб далей схавацца ў нетрах стромкай, навіслай над вадой скалы.

Генрых загадаў Курту пад'ехаць да мэрыі і толькі тут уявіў, што не ведае прозвішча маці мадам Тарваль. Трэба будзе распытваць! Гэта ніяк не ўваходзіла ў яго планы, але адступаць ужо было позна.

— Добрага здароўя! — першым прывітаўся Генрых да старога, які сядзеў за сталом і нешта пісаў. — Вы мер Ла-Травельса?

— На жаль, я.

— Мне трэба падшукаць памяшкання для будучай нямецкай камендатуры.

Стары цяжка ўздыхнуў.

— Ці пакажаце мне будынак, дзе жылі камуністы або зараз жывуць іх сем'і?

— Я не ведаю, хто ў якой партыі быў. Такой рэгістрацыі ў мяне няма.

— А арганізацыя французскай нацыянал-сацыялістычнай партыі ў вас ёсць?

— Ды прыехаў тут адзін, круціцца па вёсцы. Ён ужо пабачыў, што вы прыехалі, бяжыць!

Сапраўды, вуліцаю вёскі бег мужчына.

— Ён мясцовы?

— Мясцовы.

З парога пачулася нацысцкае прывітанне. Генрых адказаў.

Адзіны прадстаўнік нацыянал - сацыялістычнай партыі Францыі ў Ла-Травельса быў дзецюком гадоў трыццаці.

(Працяг на стар. 4)

Літаратурная старонка

Трыбуна літаратурнага аб'яднання № 44

ДА КУПАЛАЎСКІХ ДЗЁН

Калі затуманіла вочы сляза...

1942 год на Беларусі. Далёка на ўсходзе бушуе вогненны вал фронта. На беларускай зямлі таксама ні ўначы, ні ўдзень не спыняецца змаганне з ворагам, грымяць бойкі па лясах, ляцяць пад адхон варожыя эшалоны.

...Ноч. Вецер гойдае вершаліны стромкіх хвояў, шуміць пад яго подыхамі лісцё бяроз, недзе ўдалечы пераклікаюцца совы. Патрэсквае ламачча ў агні, полымя рассоўвае цемру, казыча яе сваім трапяткім бляскам. У чачную прастору, заглушаючы шум ветру, узвіваецца песня:

Расшумеліся ніцыя лозы,
Як пачулі гарніста трубу.
Што ж, дзяўчына, глядзіш ты ў слёзах,
На салдацкую долю маю?..

Замоўкла песня і зноў запанавала цішыня. Раптам непадалёку затрашчала сухое ламачча, пачуліся крокі. Хтосьці прадзіраўся праз гушчар маладога ельніку. Мільгануў прамень кішанёвага ліхтарыка і пагас, потым мільгануў зноў. Неўзабаве з цемры вынырнула чалавечая постаць і шпарка, амаль подбегам, рушыла да агню. «Відаць, нейкі тэрміновы загад са штаба», — пранеслася думка ў кожнага з нас.

Высокі, чарнявы хлапец спыніўся ля нашага вогнішча. Цяпер толькі, пры святле полымя, я пазнаў яго. Гэта быў Зміtрок Лястовіч, мой аднавяскоўец і школьны таварыш, а цяпер — партызан - разведчык.

— Сядай! — прапанаваў я яму, пасоўваючыся ўбок, каб аслабаніць месца. Няцяжка было заўважыць, што Зміtрок, заўсёды такі нетаропкі і спакойны, у гэты момант нечым моцна ўсхваляваны. Ён то нервова камячыў у руках сваю пілотку, то выціраў ёю спатнелы, разгарачаны твар. Усе маўчалі, чакалі, што скажа наш таварыш, і толькі, дапытлівыя позіркі сведчылі аб нецярплівасці пачуць навіну. Маўчаў і Зміtрок, полымя адблісквала ў яго задуменных і неяк асабліва журботных вачах. Урэшце, калі гэтая маўклівасць зрабілася нясцерпнай, адчуваючы нешта нядобрае, я не вытрымаў і запытаў ціха, як толькі мог:

— Што з табою? Здарылася што - небудзь?

— Няма ўжо яго! Вось што здарылася, — рука Зміtрака зноў скамячыла пілотку.

— Каго — яго? — яшчэ больш здзівіўся я, бо ведаў, што ў Зміtрака няма ні бацькі, ні братоў. Аб кім жа гэта ён гаворыць?

— На, чытай! — з гэтымі словамі ён выняў з кішэні газету і падаў яе мне.

Спакойна, не адчуваючы ніякай бяды, я пачаў разгортваць газетны ліст і раптам рукі мае задрыжэлі:

— Купала! Янка Купала ў жалобным акаймаванні! Доўга не мог адарваць свайго позірку ад партрэта.

— Хлопцы! Янка Купала памёр! — нарэшце выдыхнуў я.

— Ды што ты? Не можа быць! — усклікнула зараз некалькі чалавек. — Няўжо ж гэта праўда?

Я паспрабаваў чытаць, але нічога ў мяне не выходзіла — сэрца разрывалася ад жалю, да горла падступаў нейкі даўкі камяк. Не верылася, што Купалы няма, што назаўсёды сціхнуў ягоны натхнёны голас. Ці не сон усё гэта, недарэчны, дзікі сон?

Але я чую, як чытае Зміtрок некралог, адчуваю, як кожнае слова, нібы вострае асцё, упіваецца ў сэрца. Усе моўчкі, не гледзячы адзін на аднаго, устаюць, здымаюць шапкі.

Зноў сядаем. Рука мімавольна дастае з кішэні пашарпаную, без вокладак, кніжку. У цяжкім роздуме разгортваю яе. Перад вачамі словы дарагога песняра:

Уздымайся з нізін, сакаліна сям'я,
Над крыжамі бацькоў, над нягодамі,
Занімай, Беларусь, маладая мая,
Свой пачэсны пасад між народамі!..

Родная старонка! Як ён любіў цябе, якія пачэсныя словы знаходзіў, каб выказаць гэтую любоў! Да апошняй хвіліны верыў, што будзеш ты зноў вольнай, шчаслівай, што сыны твае не дадуць цябе ў крыўду, не кінуць на здзек ворагам - катам.

Ціха шумеў лес. Здавалася, што ў гэтай цішыні глухой ночы, у гомане векавых хвояў і ялін, на забранай, але не скарыўшайся зямлі, чуецца вялікая жальба, нявыказаны смутак. Недзе далёка - далёка, над лесам за балотамі, пачынала яснець — відаць, узыходзіў месяц. Данесліся словы песні:

Не гнiся, голле верб,
Воч не туман, сляза.
Чакай нас, друг, і вер
У перамогу партызан.

Спявалі хлопцы ля суседняга вогнішча. А тут, у нас панавала панурая маўклівасць, набягала на вочы пякучая сляза.

* * *

JANKA KUPAŁA

DYKTATURA PRACY

Kulturę chamstwa i dolara,
Biskupów lśniące się palace
Od Skandynawii do Sahary
Obalisz, dyktaturo pracy.

Świat więzień, trudów niewolniczych,
Świat bogochwalstwa, spekulacji
Dieslowską lotną błyskawicą
Podpalisz, dyktaturo pracy.

Oblanych chłopską krwią i potem
Bezprawnych ziemi posiadaczy
Ognistym sierpem swym i młotem
Wywłaszczysz, dyktaturo pracy.

Statut wolności wiekopomnej,
Równość dla wszystkich ludów, nacji
Ręką żelazną i niezłomną
Napiszesz, dyktaturo pracy.

Życie bez cierpień w ludzkim kole
Z promiennym słońcem tak jak w bajce
Dla wszystkich wieków i pokoleń
Zbudujesz, dyktaturo pracy.

Tłum. Kazimierz Andrzej Jaworski

* * *

— Пачытай, браток, Купалу, — папрасіў нехта з хлопцаў. Шмат якія вершы Янкі Купалы я ведаў напамяць, яшчэ ў школе яны запалі глыбока ў душу мне, і таму, не заглядваючы ў кніжку, пачаў:

За праўду, за шчасце, за лепшую долю,
Вазьміся, мой дружа, пастой!
У крыўду не дайся, свайго дабівайся,
Адвага хай будзе з табой...

Неўзабаве кніжка Купалы пачала пераходзіць з рук у рукі. Кожны выбіраў які-небудзь верш і чытаў яго ўголас, астатнія моўчкі, стаіўшы дыханне, слухалі. А неба над лесам усё яснела, чырванела, налівалася барвовымі колерамі. Не, не месяц гэта ўзыходзіў — гэта быў бляск зарыва, злавесны бляск вайны. Дзесьці ўдалечы прагрымелі гарматы, данёсся ледзь чутны лёскат кулямётаў.

Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлерцаў паганых,
Каб не ўскрэслі век яны... —

канчаў чытаць адзін з хлопцаў завучаныя ім напамяць словы Купалы і водгулле далёкага бою нібы акампаніравала яму. На паўнеба крывавілася зарыва. Прагучэла каманда : — «Да зброі!»

АЛЕСЬ ТРАЯНОЎСКІ

Янка КУПАЛА сярод польскіх чытачоў

Нязменную ўвагу польскіх перакладчыкаў прыцягвае творчасць Янкі Купалы. Вось ячы ізноў парадавалі чытачоў, праўда, невялічкім, аднак каштоўным сваім мастацкім узроўнем зборнічкам перакладаў паасобных вершаў беларускага песняра. Выданне ахоплівае шаснаццаць твораў. Добра сталася, што яго выхад супаў са святкаваннем васьмідзесяцігоддзя з дня нараджэння Я. Купалы.

Зборнік з'явіўся пад рэдакцыяй вядомага ў нас паэта і перакладчыка — Багдана Жыраніка. Выключна стараннае графічнае афармленне гэтай выдавецкай навінкі з'яўляецца заслугай Дануты Стахоўскай. Зборнік выпусціў Паньствовы інстытут выдаўнічы (PIW) які вядомы ў Польшчы сваім асабліва беражным стаўленнем да знешняга выгляду выданняў.

Пераклады чытаюцца з незвычайнай прыемнасцю. Знаёмства з гэтымі творамі на беларускай мове зусім не перашкаджае ўпаўторным іх успрыйманні, а набат выклікае новае ўражанне. Усе перакладчыкі — Казімеж Яворскі, Мар'я Шчэпкоўская, Багдан Жыранік, Сэвэрын Поляк, Эўстахы Лапскі, Леапольд Левін і Яніна Бжастоўская — далі нам высокаякасныя творы. Не хапае тут месца на дакладнейшую абмяркоўку перакладаў, ды і ці ж можна заменіць яе непасрэдным сутыкненнем са зборнікам. Таму хаця некалькі перакладаў прапануем сёння ўвазе нашых чытачоў. Што, аднак, павінна нас тут асабліва хваляваць? Гэта мусіць вялікая патрабавальнасць паэтаў да свайго перакладчыцкага майстэрства, а разам з ёю любоўнае стаўленне да купалаўскіх вершаў. Усе пераклады далёкія ад нейкага капіравання арыгіналаў. У іх старанная апрацоўка кожнага радка, кожнай мастацкай дэталі. У заканчэнні варта адзначыць яшчэ адзін знамянальны фактар. Трэба ж памятаць, што склалася ўжо цэлая шматгадовая традыцыя сувязей польскіх літаратараў як перакладчыкаў з творчай спадчынай Купалы, пачынаючы даслоўна ад самых ранніх год яго паэтычнага шляху. Таму так блізкай і зразумелай з'яўляецца купалаўская творчасць польскім паэтам, таму іх пераклады з'яўляюцца так каштоўнымі.

М. Канапацкі

Акварэль мастака П. Гаўрыленкі «Беларускія партызаны чытаюць любімыя купалаўскія вершы».

Як гадаваць парасят

Пасля нараджэння парасяты можна аставіць каля свінаматкі, або на некалькі дзён умясціць іх у скрынцы і дапускаць ссаць што гадзіну, паўтары, а найдаўжэй што дзве гадзіны. Гэты другі спосаб ахраняе парасят ад прыдушэння, аднак вельмі клапатлівы і працахлонны. Парасяты лепей растуць пры свінаматцы. Першым кормам з'яўляецца малако свінаматкі, аднак не можа быць доўга выключным іх кормам. Парасяты ўжо ў першым тыдні жыцця шукаюць вады да піцця, трэба ім уліваць да нізкіх карытцаў чыстую, цеплаватую ваду. Малако свінаматкі змяшчае малую колькасць жалеза, таму ў парасят можа выступіць анэмія. Трэба, каб парасяты ад першых дзён бегалі за загарожай і рылі ў зямлі, там знойдуць патрэбную колькасць жалеза. Каб не дапусціць да анэміі, трэба ўставіць да хлява скрынку з добра выпражанай чырвонай глінай, лясною зямлёю або з мінеральнай мяшанкай:

50% — крэйды
25% — драўнянага вугалю
15% — драўнянага попелу
10% — быдлячай солі.

Можна яшчэ лячыць такім спосабам: мазаць вымя растворам 2 дэкаграмы сернакіслага жалеза і 10 дкг цукру, распушчаных у 1 л цёплай пераваранай вады. Парасяты, ссаўшы свінаматку, злізваюць раствор і такім спосабам бяруць жалеза.

Дакармляць парасят пачынаем ад трэцяга тыдня жыцця. Пачаткова даем поўнае малако і асобна праажаны ячмень (на колер кавы). Калі прызвычаяцца есці, даем мяшанку дробленага зярна ячменю, аўса, гароху, льнянага макуху. Мяшанку даем 3 разы ў дзень, сухую або змешаную з малаком. Зімою дадаваць дробна пасечанае сена, моркву. Летам — маладую і свежую зялёнку. Калі парасяты маюць 5—6 тыдняў, можна заступіць поўнае малако абястлушчаным. Пры кармленні малаком трэба памятаць, каб яно было свежае, чыстае, ад здаровых кароў. Калі не маем поўнасці, ці ад здаровае кароў малако, трэба яго пракіпяціць. Вельмі добрае для парасят кіслае малако, прыкіслае прыводзіць да паносу.

У 5—6 тыдняў жыцця парасят можна дадаваць вараную бульбу.

Усе кныры да 4 тыдняў жыцця трэба кастрыраваць, тады яны лёгка пераходзяць гэтую аперацыю.

У 8 тыдняў жыцця парасят адсаджваем ад свінаматкі. Раней адсаджаныя слаба развіваюцца, даўжэйшае трыманне засушвае свінаматку. На тыдзень перад адсаджэннем змяншаем дозу корму свінаматкі, каб лягчэй засушылася. Пасля адсаджэння трэба старанна абходзіцца з парасятамі. Пакінуць у гэтым самым памяшчэнні да 2—3 тыдняў. Карміць адсаджаныя парасяты так як у астатніх тыднях пры свінаматцы. У кармленні не трэба ўводзіць раптоўных змен, трэба ўводзіць іх паступова. Адсаджаныя парасяты карміць даволі.

ЦІ ГЭТА КАХАННЕ?

І вось дачакаліся мы новай пастаноўкі. На сцэне тэатра імя Аляксандра Вянгеркі ў Беластоку — «Ці гэта каханне?» Поўная дасціпнага гумару 3-актавая камедыя польскага аўтара **Зофіі Быстшыцкай**

Дзеянне п'есы — штодзённае жыццё звычайнай сучаснай сям'і. Бацька — вечна заняты сваім спортам, маці — пастаянна ўстрывожаная, што старэе, і 15-гадовая дачка Малгося — аб'ектыўны і спасцерагальны назіральнік акружаючага.

Праблема дарастаючай моладзі ў п'есе знайшла вельмі моцнае адлюстраванне. Яна неадлучна звязана з хатняй атмасферай, з жыццём бацькоў. Гэта ўсім вядомыя ісціны і спатыкаемся з імі на кожным кроку. Толькі што прывыклі не заўважаць іх. Добрая п'еса мае тое да сябе, што патрапіць рэчы звычайныя паказаць ва ўзмоцненым акцэнце. І так робіць п'еса Быстшыцкай Робіць умела, проста, даскана ла.

У наш час сатыра і гумар — лепшыя выхавацелі. Трэба іх толькі ўмець разумець.

П'есу рэжысіравала рэжысёр Нарадовага тэатра з Варшавы — **Стэфанія Даманская.** Сцэнаграфія — **Тэрэсы Панінскай.**

Удзел прымаюць: **Эльжбета Свяніцкая** — Анна, **Ева Навроцкая** — Малгося, **Зыта Паломская** — Ірэна — актрыса, **Яўгеніюш Дзяконскі** — Вацлаў — муж Анны, **Гжэгож Галінскі** — Януш — жыхар.

З наогул роўнай ігры ўсіх акцёраў хочацца вылучыць Яўгеніюша Дзяконскага і Еву Навроцкую.

На беластоцкай прэм'еры прысутнічала аўтар п'есы Зофія Быстшыцкая, якую пасля заканчэння спектакля гледачы горача віталі на сцэне сярод акцёраў.

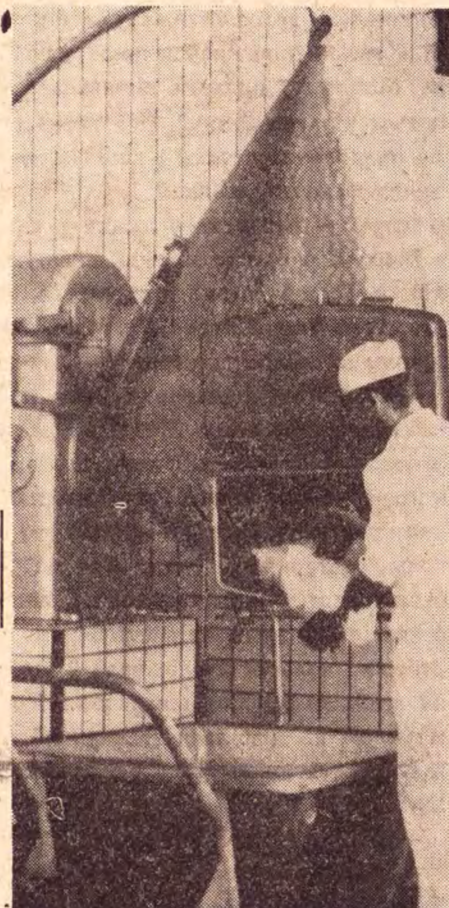
Вельмі заахвочваем паглядзець новую п'есу.

Вера Леўчук

КОМІНЫ СЯРОД ПАЛЁЎ

Пасля гадзіны вяртаюцца першыя грузавікі. Разгружаюць бітоны поўныя смятаны або малака на транспарцёр

Маслабойшчык Аляксандр Юрчук выбірае масла.

Працяг са стар. 1

вялікаю колькасцю труб. Вакол беззаганная бель. Радамі стаяць машыны да пастэрызавання малака, да адцягвання смятаны. Частку пастэрызаванага малака прызначаецца да спажыцця. Толькі ў першым квартале бягучага года малачарня дала Гайнаўскім крамам 125.000 літраў малака, 1000 літраў смятаны, 46.000 літраў маслянкі і звыш 1500 кг тварагу.

Астатняе малако прызначаецца на прадукцыю ў паасобных аддзелах. Ужо звыш 26.000 кг масла і 52.000 кг сыру «Эдамскага» выпрадукавала спулдзельня. Асабліва ў працы адзначыліся маслабойшчыкі Аляксандр Юрчук і Мікалай Лучэўскі, атрымоўваючыя 82—85% масла І гатунку. Масла і сыр у пераважнай большасці прызначаецца на экспарт.

У чэрвені гэтага года закончыцца мантаж вырапак, што дазволіць пачаць прадукцыю згушчанага малака.

— Маем добрыя, сучасныя машыны: нямецкія, чэшскія, дацкія. Ужо ў будучым годзе пачнем прадукцыю мукі для корму з худога малака і сыроваткі, — гавошь галоўны механік Юзэф Яныс.

Ядвіга Саха і Яніна Мановская мыюць сыры на экспарт.

(Працяг са стар. 2)

— Базель, — адрэкамендаваўся ён.

— Мне трэба пагаварыць з вамі, — кінуў Генрых яму.

— Вы хочаце сказаць, пагаварыць тэт-а-тэт? Так я вас зразумеў?

Мер падняўся і выйшаў з пакою.

— Вельмі ненадзейны чалавек мер! Але я да яго дабярусяǃ..

— Мяне гэта не цікавіць, — спыніў Базеля Генрых. — Мне трэба падшукаць памяшканне для нямецкай камендатуры.

— У Ла-Травельса будзе нямецкая камендатура? — уцешыўся Базель. — Якая прыемная навіна! Увіце, я вымушаны быў выехаць з роднай вёскі толькі таму, што тут сумленныя французы не маюць магчымасці спакойна жыць. Давялося пакінуць родную вёску і пераехаць у Паптэю.

— А вы даўно адтуль?

— З тыдзень.

— Я чуў, што там макі падстрэлілі нашага афіцэра.

— На жаль, гэта так. Гэта здарылася ў дзень майго ад'езда. Гэтыя макі сапраўдныя разбойнікі. Вы думаеце іх няма тут?

— Напэўна тут ёсць нейкія падазроныя людзі, сем'і камуністаў, напрыклад.

Базель выняў з кішэні маленькую кніжачку і, разгарнуўшы яе, сеў каля стала.

— Адзінаццаць двароў.

— Вы з уласнай ініцыятывы склалі гэты спісак?

— Я выконваю даручэнні адной вашай установы.

— Ну, давайце, хто там у вас ёсць у спіску?

Базель па чарзе характарызаваў усе падазроныя асобы. У Генрыха забілася сэрца ад хвалявання, калі шпік расказваў аб мадам Матран.

— У яе зараз жыве дачка - парыжанка. Кажа, што муж у яе загінуў, а сама жалобы не носіць, і мадам Матран таксама, хоць яна і вельмі рэлігійная. Ды й чуткі пра зяця мадам Матран — мужа Луізы — хадзілі розныя, яшчэ калі яна жыла ў Парыжы: гаварылі, быццам ён камуніст.

— Камуніст? Гэта ўжо нешта канкрэтнае. А кватэра ў іх вялікая?

— Як і ўсе тут, — два пакоі з кухняй. Але лягчэй ён далёка — пад самай скалай.

— Якраз зручнае месца! Сядайце ў машыну, паказвайце, дзе жыве мадам Матран.

Калі пад'ехалі да хаты, дзе жыла дачка са старою, Генрых сказаў:

— Вы, Базель, сядзіце ў машыне, а ты, Курт, выйдзі.

Генрых кінуў позірк на вокны і ўбачыў у адным з іх пераляканы твар старой жанчыны.

— Курт, — ціха сказаў Генрых, — калі я зайду, пільнуй, каб з будынку ніхто не выйшаў. Калі хто будзе уцякаць — выстралі ў паветра. Страляць у чалавека катэгарычна забараняю. Зразумеў?

— Так точна.

Генрых засунуў рукі ў кішэні плашча, сціснуў там рукаятку пісталета і накіраваўся да ўваходных дзвярэй.

Іх адкрыла жанчына гадоў трыццаці пяці, у якой Генрых адразу пазнаў сястру мадам Тарваль. У перадпакоі, апрача ўваходных, было яшчэ двое дзвярэй. Генрых штурхнуў нагой найбліжэйшыя. Аднаго позірку хапіла, каб пераканацца — у гэтай маленькай кухні нікога няма. На стале стаяла нямытая пасуда.

«Тры глыбокія і тры плыткія талеркі», адзначыў Генрых — штурхнуў другія дзверы, таксама не выцягваючы рук з кішэняў. Пакой, куды ён зайшоў, быў досыць вялікі, з трыма вокнамі на вуліцу. У плеценым крэсле, каля сцяны, насупраць вокан сядзела бабуля. Яна трымала ў руках панчохі і спіцы для вязання, але рукі яе так дрыжалі, што спіцы раз за разам дзвынкалі, чапляючыся адна за адну.

Моўчкі прайшоўшыся па пакоі, Генрых загля-

ОРЛЯ ЎЖО...

выканала гадавы план у зборы на фонд школ 1000-годдзя. Гаворачы аб Орлі, маю на думцы ўсю арлянскую ГРН.

Нашае ваяводства ў гэтым годзе належыць да перадавых у краіне (4 месца) у зборы на 1000. Але ў мінулых гадах было апошнім. І залегласці з мінулых год мы пастанавілі папоўніць у гэтым годзе.

Арлянская ГРН у мінулым годзе на план 67 000 сабрала толькі 45 000.

Пытаю сакратара Прэз. ГРН у Орлі, што яны асабліваага прадпрынялі ў гэтым годзе, каб збор праходзіў лепш.

Аказваецца, нічога асаблівага. Большую ўвагу толькі звярнулі на гэтую справу, больш цікавіліся Амаль кожную нядзелю хадзілі «тройкі», якія складаліся з працаўнікоў ГРН і настаўнікаў.

А ТЫМ ЧАСАМ...

На рабочай нарадзе старшынь павятовых каардынацыйных камісій па зборы на школы 1000-годдзя, якая нядаўна адбылася ў кураторыуме, Куратар звярнуў увагу на адну істотную і вачавідную справу. **Настаўнікі нясуць асноўны цяжар працы ў зборы грамадскага фонду будовы школ Тысячагоддзя. А што з другімі прадстаўнікамі т. зв. вясковай інтэлігенцыі? А фельчар, а ветэрынар, а акушэрка, а аграном, а начальнік пошты (ды і ўсе працаўнікі пошты), а свядомыя гаспадары, а жанчыны з гуртка вясковых гаспадынь, а вучні СПР-аў, а члены гуртка Саюза моладзі?**

Як бачым, нямала здольных людзей ёсць на вёсцы. Не толькі адны настаўнікі, якія ўвогуле многа ўсяго робяць. Чаму б супольны цяжар і адказнасць не разлажыць раўнамерна на ўсіх? Народная дзяржава вучыла не толькі настаўнікаў і не толькі яны карыстаюць з яе дабрадзейств.

ЯК МОНЬКІ?

На ўспомненай ужо нарадзе прысутныя папрасілі прадстаўніка Манецкага павета, каб расказаў аб зборы на фонд школ 1000-годдзя ў сваім павеце. Трэба ведаць, што Монькі былі першым паветам у Беластоцкім ваяводстве, які за 4 месяцы выканаў гадавы план.

У Манецкім павеце шырока давялі да грамадскай свядомасці п а т р э б н а с ц ь дабраахвотных складчын на школы — помнікі. Запалілі агнём усіх грамадзян. Прадстаўнік гэтага павета тав. Змарзлік расказваў, што ў многіх іхніх вёсках па нейкім часе не трэба было «тройкам» хадзіць па хатах. Паведамлялася толькі, што ў тым-то месцы будуць прымацца тады-то складчыны. Людзі самі ішлі і ўплачвалі. А і тройкі, калі прыходзілі да гаспадара, то не як секвестратары, а як сябры. Слухалі гаспадара, гаварылі з ім аб розных для яго (і для іх) цікавых справах. Людзі пераконваліся, што маюць дачыненне з ветлівымі асобамі. Расказваюць прыклад (не адзіны), што пасля такой сяброўскай размовы, гаспадар, які меў заплаціць 100 зл. даў усе грошы, якія меў у кашальку — 350 зл. І пасля гэтага сам пайшоў пераконваць іншых, прымаў актыўны ўдзел у тройках.

Факты гавораць, што ў Манецкім павеце шырока і моцна выкарыстоўваецца вясковы сялянскі актыў, перадавых гаспадароў, і што гэта дае вельмі добрыя вынікі. У Манецкім павеце ўвялі месячныя інфармацыйныя бюлетэні для ГРН-аў і рывалізацыю. А скажыце, каму не хочацца быць першым і лепшым?

Многа таксама памог павятовы радыёвузел, праз які падаваліся прозвішчы перадавых гаспадароў, якім асабіста дзякаваў старшыня Прэз. ПРН у Моньках.

Гэта так у скарачэнні аб метадах у Манецкім павеце. Варта скарыстаць. Людзі ў Гайнаўскім, напрыклад, нічым асабістым не розняцца ад манецкіх. Яны нічуць не горшыя. Нешта аднак розніцца, (бо завялікая розніца ў выніках). І хіба якраз розняцца метады, падыход да людзей, а справядлівей — недахоп **адпаведнага падыходу і адпаведных метадаў.**

На 22 ліпеня — нашае вялікае свята — хочам выканаць гадавы план. Рэшту года прызначыць на папаўненне недахопаў з мінулых год. Спалучэнне сіл і зразуменне справы дасць напэўна добрыя рэзультаты.

Вера Леўчук

Мамы глядзяць, як іх дочкі і сыны прыгожа танцуюць.

Беларускі пісьменнік Максім Лужанін развітваецца з моладдзю ліцэя.

НА ПРАСТОРЫ ЖЫЦЦЯ

Адзвінелі школьныя званкі, закончыліся экзамены. Наступіў традыцыйны баль выпускнікоў беларускага ліцэя ў Бельску. Разам з імі сёння на ўрачыстым вечары іх настаўнікі, бацькі, запрошаныя госці з асветных, культурна-асветных і мясцовых улад.

Яшчэ большай урачыстасці, святочнасці, задавалення і цёплага настрою дадало прыбыццё на свята школы вядомага беларускага пісьменніка Максіма Лужаніна.

— Наш беларускі ліцэй сёння адзначае свой маленькі юбілей — 10-ты выпуск абсальвентаў, — гаворыць дырэктар ліцэя Яраслаў Кастыцэвіч. — І не адзін матуральны баль не быў для нас такім вялікім святам, такім урачыстым.

З пажаданнямі поспехаў у далейшай вучобе ў вышэйшых установах, а тым, якія прыступяць да працы, поспехаў у працы, а таксама падзяку настаўнікам за іх ахвярную выхаваўчую працу складаюць інспектар Куратарыі грам. Канапелька, выхавацельніца XI класа Людміла Валасовіч, інспектар з Бельска Аляксей Сычэўскі, старшыня бацькоўскага камітэта Іван Свентахоўскі і бацька аднаго з выпускнікоў Мікола Калядка.

— Добра нам тут было, — гаворыць выпускніца Ангеліна Семянтоўская. — Ад імя нашых абсальвентаў я складаю шчырую падзяку ўсім настаўнікам нашым за іх працу, за веды, якія нам далі яны. Мы шчыра дзякуем дырэктару, нашаму Яраславу Васільевічу, які з'яўляецца не толькі любімым педагогам, але і чалавекам з вялікім бацькоўскім сэрцам.

Бацькі выпускнікоў глядзяць на сваіх дзяцей і некаторым іскрацца слязінкі ў вачах, слязінкі радасці за сваіх сыноў і дочак, якія закончылі сярэднюю школу, школу, у якой вучыліся сваёй роднай мовы. Бацькам прыемна глядзець, як пад вясёлыя гукі музыкі кружацца пары, іх дзеці. З танцавальнай музыкай перамяшаліся прыгожыя беларускія песні. Разам з абсальвентамі, разам з бацькамі і настаўнікамі танцуе і спявае госць з Мінска — Максім Лужанін. Усім весела і прыемна. Але што добрае — вельмі хутка праходзіць. Максім Лужанін развітваецца, яго праводзяць да машыны абсальвенты, настаўнікі, бацькі, запрошаныя госці.

За акном ужо відна, а яшчэ гучаць у зале задушэўны развітальны вальс, развітальныя поціскі рук. Бывай школа, наша родная школа!

М. Хмялеўскі

Дырэктар беларускага ліцэя Яраслаў Кастыцэвіч і намеснік дырэктара Соф'я Панасюк сярод абсальвентаў.

нуў у другі — значна меншы, дзе стаяла два ложка. Адно з іх было раскінутым, падушка змятая.

— Хто яшчэ жыве тут? — запытаў Генрых малодшую жанчыну.

— Нас двое.

— А хто спаў на ложку ўдзень?

— Мама недамагае — час ад часу ёй трэба адпачыць.

Генрых глянуў на старую і адвярнуўся: яна толькі на міг глянула на яго і быццам ашпарыла яго гэтым позіркам.

— Апрача гэтых двух пакояў і кухні, тут няма іншых клетак?

— Як бачыце.

Генрых уважлівым позіркам агледзеў пакой. Чаму крэсла старой стаіць так нязручна? Не каля акна ці нейкім укромным куточку, як звычайна любяць сядзець старыя людзі, а пасярод сцяны, быццам яго пастаўлена тут наўмысна, каб нешта закрыць.

Хутка ступіўшы наперад, Генрых схапіў крэсла, лёгка падняў яго разам са старою, і апусціў крыху далей ад таго месца, дзе яно стаяла. Абедзве жанчыны не паспелі апамятацца. Ды й сам Генрых не памятаў, як ён выхапіў пісталет, як націснуў левай рукой на нейкую непрыкметную кнопку ў сцяне. Розумам ён яшчэ не ўсвядоміў сваіх дзеянняў, але адчуваў, што менавіта так ён мусіць дзейнічаць.

111

Дзверцы адкрыліся. У глыбіні шафы, прыціснуўшыся да яе задняй сценкі, стаяў мужчына.

— Выходзьце! — падняўшы пісталет, спакойна сказаў Генрых.

Мужчына зрабіў рух і, прыкусіўшы губу, застагнаў.

Малодшая жанчына падхапіла яго і пасадзіла на крэсла. На левую нагу мужчына ступіць не мог.

— Хто вы?

— Андрэ Рэнар, інжынер з Парыжа.

— Чаму хаваліся?

— Бо прыехаў сюды без пропуска.

На ганку пачуліся крокі. Генрых мала не ўкінуў Рэнара назад у шафу.

У дзверы пастукалі. Увайшоў Базель.

— Месье афіцэр, я магу ісці? — спытаў ён з парога.

— Паклічце майго дзяншчыка!

Неўзабаве Базель вярнуўся ўжо з Куртам.

— Курт, — сказаў Генрых, націскаючы на кожнае слова, — гэты чалавек з Пантэі, і мне здаецца, што з месье мы сустракаліся не ўпершыню. Ты мяне зразумеў? А цяпер адвядзі арыштаванага ў машыну і памятай — ты адказваеш за яго галавой.

112

— Месье афіцэр, тут нейкае недаразуменне! — заенчыў аглушаны неспадзяваным паваротам справы Базель. — Я... я...

Але Курт не даў яму скончыць — схапіўшы даносчыка за каўнер, ён вывалак яго на ганак.

— Закрыйце дзверы! — загадаў Генрых Луізе.

Нічога не разумеючы, тая машынальна павярнула ключ у замку. Тым часам Генрых зноў адкрыў дзверцы шафы.

— Месье Рэнар, — сказаў ён уладна. — У нас з вамі вельмі мала часу, і таму не будзем яго траціць. Прашу вас прайсці ў той пакой, а дамы хай застануцца тут.

Андрэ Рэнар паскакаў на адной назе ў суседні пакой. Генрых пайшоў следам і шчыльна прычыніў дзверы.

— Я вас слухаю, месье афіцэр! — спакойна сказаў Рэнар.

Генрых моўчкі выцягнуў з кішэні фотакартачку Поля Шанье.

— Пазнаеце?

— Вы прышлі мяне арыштаваць?

— Спадзяюся, вы разумееце, што гэту фотакартачку ўручана мне не для таго, каб ёю бавіцца. А каб вы пераканаліся, што я прыйшоў да вас гава-

(Працяг на стар. 7)

113

ЧАЛАВЕК ЖЫВЕ ТОЛЬКІ РАЗ

(Працяг са стар. 2)

ЗАКРЫЦЦЁ КОНГА.

Рака Конга за адну секунду ўлівае ў Атлантычны акіян паўмільёна кубаметраў вады. І ўсёроўна даліна яе самая мокрая і самая нездаровая ў свеце. Праект прадугледзіць замкнуць раку і даліну Конга замяніць у адно або некалькі злучаных між сабой азёр, у выніку чаго атрымаўся б запас вады паверхнасцю ў 1 мільён квадратных км. Вада гэтая наводніла б многа пустынных абшараў Афрыкі.

АБНІЖЭННЕ ЎЗРОЎНЮ МІЖЗЕМНАГА МОРА.

Праект вядомы пад назвай плана Сергеля. Прадбачыць закрыццё Міжземнага мора плацінамі ў Гібральтарскім і Дарданельскім пралівах. Потым частка вод была б «выслана» на Сахару. Гэта радыкальна змяніла б клімат Паўночнай Афрыкі. А з абніжанага ўзроўню вады ў Міжземным моры на 100 метраў выплылі б вялікія абшары ўраджайнай глебы.

ЗАКРЫЦЦЁ БАЛТЫЙСКАГА МОРА.

Праект інж. Крылова аб пабудове плацін у пралівах Вялікі і Малы Белт і Зунд. Да замкнутага так мора не ўліваліся б воды з акіяна, што давяло б да змяншэння салёнасці вады ў Балтыцы і паправіла б клімат Прыбалтыкі.

НАВАДНЕННЕ СЯРЭДНЯЙ АЎСТРАЛІІ.

У Аўстраліі на 1 кв км. прыпадае 1 жыхар. Пустынны край. Уся сярэдзіна Аўстраліі глухая. Нічога тады дзіўнага, што ўжо даўно гаворыцца аб планах утварэння тут вялікага воднага басейна, які б радыкальна змяніў сітуацыю краіны.

ПРАЕКТ ІНЖ. БАРЫСАВА.

Прадбачыць закрыццё плацінай праліва Берынга і перапампаванне праз яе вялікай колькасці вады з Ледавітага акіяна ў Ціхі. Тады б у глыбіню Ледавітага акіяна сягнула цёплае цячэнне Гальфстрым, а гэта ацяпліла б клімат усяго паўночнага паўшар'я.

ПЛАВАЮЧЫ ТУНЕЛЬ.

Мае ён спалучыць японскія астравы Гонсу і Еза. Будзе складацца са сталёвых элементаў эластычна сканструяваных. Тунель будзе свабодна плаваць на пэўнай глыбіні. У гэтым раёне свету бываюць частыя землетрасенні, таму тунель палажыць на дне было б небяспечна.

Канал Атлантычны акіян — Ціхі акіян. Панамскі канал, які дае ашчаднасць 10 тысяч долараў кожнаму праплываючаму тут караблю (не трэба ехаць навокал Паўднёвай Амерыкі) не можа ўжо задаволіць сучаснага марскога транспарту поўнасцю. ЗША ўжо ад некалькіх год разважаюць мажлівасць будовы другога канала з Атлантычнага акіяна ў Ціхі, або ў Панаме, або ў Калумбіі.

ТРАНСГІМАЛАЙСКАЯ ЖАЛЕЗНАЯ ДАРОГА.

Праект праф. Пакроўскага прапануе спалучыць гарады Фрунзе (СССР) праз Кітай з Індыяй аж да Дэлі. Пракладзенне такой жалезнай дарогі вымагала б пабудовы многіх мастоў над горнымі працэсамі і пракапання многіх тунелей у горах. [illegible] аплацілася б вельмі.

СУСВЕТНАЯ ЖАЛЕЗНАЯ ДАРОГА.

Да рэалізацыі гэтага праекту павінны б прыступіць усе дзяржавы свету. На аснове застасавання ядзернай энергіі ў працы жалезных дарог, савецкія тэхнікі апрацавалі праект будовы атамната цягніка на супершырокім торы. Вышыня вагонаў 7 метраў, шырыня лініі 4,5 (наш нармальны тор — 1,43 м) хуткасць цягніка — 300 км на гадзіну. Жалезная дарога згодна з праектам спалучыла б Мадрыт, Парыж, Берлін, Варшаву, Маскву, плаціну ў праліве Берынга, порт Сімпсон, Ванковер, Сан-Францыска, Лос-Анджэлос, Мексік, Панамскі канал і Паўднёвую Амерыку.

Ці можна ўсё гэта зрабіць і калі?

Ніякі з гэтых праектаў не з'яўляецца фантазіяй. Будова кожнага заняла б 5—7 год. Для многіх аблічаны ўжо нават кошты. Для 8 сярод гэтых праектаў (у іх лічбе не найтаннейшы праект Барысава закрыць плацінай праліў Берынга) гэты кошт разам раўняецца 27,5 мільярдам долараў. Рэшта напэўна не перавысіць ста мільярдаў.

Значыць, хапіла б, каб толькі на адзін год спыніць збраенні і будуць фінансы на рэалізацыю ўсіх гэтых фантастычных праектаў.

Паводле «Фактаў і мыслі»

Усякая ўсячына

Рэдкі груз выпаў на долю невялікага кабатамскага судна, якое адправілася ў рэгулярны рэйс між мацерыковай Італіяй і Сардыніяй. У Чывіта - Веккія судна ўзяло на борт тры тоны мурашак. Гэтыя мурашкі былі пазбіраныя ў Італьянскіх Алмах. Прадугледжваецца, што яны выцясняюць у Сардыніі мясцовую пароду мурашак, якія прыносяць многа шкоды прамысловаму коркаваму дубу.

*

На Далёкім усходзе на берагу Ціхага акіяна многа такіх цікавых скал.

*

Вучочыя Савецкага Саюза і Кітая вывучаюць выкарыстанне ледавікоў для абваднення і арашэння засушлівых і пустынных зямель.

Цікавы дослед штучнага таяння ледавікоў быў праведзены кітайскімі вучонымі ў Сіньцзяне. На буйны ледавік Цянь-Шаня з самалёта было скінута 70 тон вугальнага пылу, які рассеяўшыся, выклікаў паскоранае таянне ільду. У выніку было растоплена 1 мільён 250 тысяч кубаметраў ільду. Ваду выкарысталі для арашэння ворыўных палёў.

Афрыканскі патрыёт

— Заступаць мяне будзе Антуан Гізэнга, — сказаў першы прэм'ер міністр Патрыс Лумумба, перад тым, як адпраўляўся ў сваю афіцыяльную першую і апошнюю паездку. Паслядоўнік Патрыса Лумумбы мучыцца зараз у турме. Калючы дрот на вокнах. За плячыма Гізэнгі ўзброеная ахрона. Ён цалкавіта «адрэзаны» ад свету.

РАБАРБАР

Рэвень (рабарбар) — высокаўраджайная культура. Пры добрым доглядзе адзін чаранок часам важыць цэлы кілаграм. А ў даўжыню ён бывае звыш 70 сантыметраў. Вось чаму з аднаго гектара часам збіраюць больш сарака тон рэвеню.

Як бачыце, рэвень — сапраўдны зялёны велікан. У яго магутныя кусты, важкія чаранкі, вялізныя лісты. Да гэтай расліны - асілка не прыстаюць хваробы, не нападаюць на яе агародныя шкоднікі.

Асабліва цэняць рэвень за рані ўраджай. Вясной, калі агароднікі яшчэ садзяць агуркі, вы ўжо можаце ўжываць у страву рэвень.

Каштоўна і тое, што рэвень — шматгадовая расліна. Даволі пасадзіць яго раз, і вы будзеце збіраць ураджай цэлых дванаццаць год! Падумайце, колькі пры гэтым эканоміцца працы і сродкаў.

Чаронкі рэвеню багатыя вітамінамі, карыснымі мінеральнымі слоямі і іншымі рэчывамі, неабходнымі для нашага арганізма. З чаранкоў лёгка прыгатаваць смачнае варэнне, кампот, джэм, кісель. Варэнне з рэвеню цяжка адрозніць ад яблычнага. Славяцца і піражкі з рэвеневай начынкай. А які прыемны, асвяжаючы квас з яго!..

Маладыя ж лісты рэвеню ўжываюцца для прыгатавання смачных баршчоў і іншых страў. Лісты рэвеню лічацца спажыўным кормам і для трусоў. Асабліва карысна даваць іх маладым трусянятам.

Варта звярнуць увагу і яшчэ на адну асаблівасць рэвеню. Усе нашы гародніныя расліны любяць сонца. А вось рэвень не капрызны. Ён, бадай, адзіная расліна, якая можа добра расці і ў зацямнёным месцы: пад плотам ці каля сцяны хаты.

Рэвень часта высаджваюць і для ўпрыгожання школьнага ўчастка.

Але каб гэты велікан добра рос, яму патрэбна ўрадлівая глеба. Любіць рэвень і вільгаць.

— Усё гэта добра, — скажуць некаторыя чытачы. — А вось дзе дастаць рэвень для пасадкі?

Рэвень добра размнажаецца дзяленнем кустоў. Калі вы не дастанеце іх паблізу, то яго можна вырасціць з насення.

Карысныя парады

ДЛЯ ЖАНЧЫН

Разгарачаны і ўспатнелы твар у час работы не чапайце рукамі і не мыйце халоднай вадой, асабліва з мылам. Лепш мыцца дажджавой вадой, а калі скура вельмі пацее, дадавайце ў ваду 3—5 кропель нашатырнага спірту.

Калі скура стала вельмі сухой, працірайце твар крыху падагрэтым алеем.

Пачырванелую і запаленую скуру нельга змазваць крэмам, а трэба асцярожна прыпудрыць бульбяным крахмалам.

Сістэматычна мыйце твар сыраквашай, тады і вяснушкі і пігментныя плямы пасвятлеюць.

Увечары на 30—40 хвілін твар трэба змазаць спажыўным крэмам .

На локцях скура часта робіцца сухой, шурпатай і маршчыстай. Каб гэтага не было, у час мыцця расцірайце локці гумкай, а пасля змазвайце якім - небудзь тлустым крэмам або маслам. Калі шурпатасць вельмі вялікая, перад мыццём зрабіце на 10 хвілін на локці кампрэс або ванначку з падагрэтага алею.

Часам на пятках скура грубее і трэскаецца. Ні ў якім разе нельга ў такім выпадку насіць абутак без заднікаў. Ногі трэба мыць штодня ў цёплай вадзе з мылам, старанна расціраючы пяткі шчоткай або мачалкай. Вельмі карысна рабіць гарачыя содава - мыльныя нажныя ванны з разліку на 4—5 літраў гарачай вады 1—2 лыжкі пітной соды і кавалачак мыла. Калі вы папарыце ногі на працягу 20—30 хвілін, разрыхлены рагавы слой добра здымаецца не вельмі вострымі ножніцамі або кавалкам пемзы. Пасля скуру пятак трэба змазаць борным вазелінам.

Ужо звыш года сябрую з Васяй. Як чалавек ён нядрэнны, не п'е гарэлкі, ветліва адносіцца да сваіх калегаў і знаёмых, паважае старэйшых, любіць многа чытаць, нядрэнна танцуе, ды сам не брыдкі. Да мяне вельмі чуллівы і ўважны. Вось за ўсё гэта я кахаю Васю. Не люблю яго толькі за тое, што ён вельмі зайздросны, часта мяне падазравае зусім безпадстаўна. Яму не падабаецца калі я пажартую з кім-небудзь, калі пагавару з якім-небудзь маладым чалавекам, а нават са сваім сябрам. Нядаўна мая сваячніца з адлеглай вёскі запрасіла мяне на сваё вяселле, дык ён мяне не пусціў. Вядома, я магла паехаць, але не хацела, каб пасля ўвесь час ён мяне папракаў за гэта. Вось гора, аб якім я саромлюся нават гаварыць сваім сяброўкам.

Лена
Дуброўскі павет

Ёсць такія маладыя людзі, якія няправільна разумеюць вернасць і давер. Паводле іх каханне гэта значыць нельга смяяцца, тым больш усміхнуцца да каго-небудзь, нельга мець сяброў, знаёмых, нельга нідзе аддаляцца на некалькі дзён ад свайго кавалера і гэтак далей.

Безумоўна, усіх гэтых умоў немагчыма датрымаць. Бо апрача нарачонага патрэбныя калегі і знаёмыя, з якімі трэба пагаварыць і пажартаваць па-сяброўску. У канцы канцоў гэта ж XX стагоддзе. Калі жывецца сярод людзей, дык трэба па-людску да іх адносіцца. Гэта ж зусім не азначае нейкай распушчанасці, парушэння даверу, або здрады, калі дзяўчына падтрымоўвае сяброўскія адносіны з маладымі людзьмі. Бо сяброўства і каханне — гэта ж дзве розныя справы. Вось у гэтым табе, Лена, неабходна пераканаць Васю. Пераканаць трэба і ў вернасці сваёй да свайго маладога чалавека. Бо пераважна так нараджаецца зайздрасць, калі няма поўнага даверу адзін да другога.

СЭРЦАЙКА

Трыбуна чытачоў

БУДАЎНІЦТВА АРЭШКАВА

Вёска Арэшкава знаходзіцца непадалёк Гайнаўкі, налічвае каля 150 гаспадароў. Будаўніцтва ў вёсцы пачало развівацца добра. У 1957 годзе грамадскім чынам пабудавалі святліцу і рэмізу. У святліцы часта выступаюць самадзейнікі і дэманструецца кіно. Ёсць бібліятэка, якая налічвае звыш 500 кніжак. У 1958 г. была пабудавана станцыя. У бягучым годзе пачнуць будаваць вялікі будынак. Гаспадары Арэшкава вывязаліся ў 100% і ўплацілі складчыны на фонд будовы школ. Ужо пачалі рабіць выкап пад школу і прывозіць патрэбны матэрыял на будову. Жыхары Арэшкава прывозяць жвір і камення. У гэтым шмат дапамаглі вучні старэйшых класаў, якія прывезлі некалькі фурманак камення. Маем надзею, што і ў далейшым будаўніцтва Арэшкава будзе развівацца добра.

Аляксандр Кубай
Арэшкава

ТРОХІ ПРА КУКУРУЗУ

Да гэтага года сяляне нашай вёскі нічога не ведалі, што кукуруза з'яўляецца адной з лепшых раслін, якая служыць кормам для быдла.

Кукуруза мае ўсебаковыя магчымасці выкарыстоўвання: можна яе даваць як зялёнку, як кішонку са сцяблоў і лісткоў, даваць самае зерне і даспелыя катахі (кольбы) з зернем. Найбольш адпаведным з'яўляецца кішэнне. Робіцца гэта танна і дае запас корму на зіму, раннюю вясну і перыяд летняй засухі.

У гэтым годзе шматлікія сяляне нашай вёскі ўпершыню пасеялі на спробу крыху кукурузы. Напэўна ў будучым годзе кукуруза поўнасцю зазелянее на нашых палях.

Мікалай
Луплянка Старая

Вёска Кнарыды

Жыццё ў вёсцы змянілася на лепшае. Зараз у вёсцы ёсць святліца, пажарная каманда, сельскагаспадарчы гурток, які быў сарганізаваны ў 1960 годзе, крама і школа. Школа прыгожая, новая, абгароджана сеткай. Тут растуць тапалі і іншыя дрэвы, якімі апякуюцца вучні старэйшых класаў. У школу ў Кнарыдах ходзяць толькі дзеці са сваёй вёскі. Шкада, што яшчэ няма электрычнага святла, але ёсць надзея, што хутка будзе.

Мікалай Нікіцюк
Мокрэ

(Працяг са стар. 5)

рыць як роўны з роўным, — вазьміце! — Генрых палажыў перад Рэнарам свой пісталет.

— Я не разумею, чаго вы ад мяне хочаце.

— Даведацца пра тайну падземнага завода!

* * *

Вяртаючыся ў Сан-Рэмі Генрых вёў машыну на вялікай хуткасці. Цяпер, калі ў кішэні ляжалі, нарэшце, так важныя дадзеныя пра падземны завод, нельга было траціць ні мінуты.

— Ну, як сёння? — з надзеяй спытаў Мілер, калі Генрых пазваніў яму са свайго нумару.

— На жаль, не магу парадаваць. Толькі тое, што, здаецца, злапаў таго макі, што страляў у мяне.

— А дзе ж ён?

— Курт зараз вам яго даставіць. Патрымайце яго некалькі дзён, каб добра наеўся страху, а потым зрабіце допыт.

— У мяне ён прызнаецца!

...А за некалькі дзён тайну аптычных прылад для аўтаматычнага прыцэльвання пры бомбакіданні з паветра пачалі вывучаць за тысячы кіламетраў ад Праклятай даліны.

(Працяг за тыдзень)

Рэмізы, рэмізы

З Ласінкі

Вялікі будынак, неяк вельмі падобны да жыдоўскіх святынь - бажніц, як кажуць у нас, у Ласінцы — гэта будучая стражацкая рэміза і разам святліца.

У нас такія сімбіёзы частыя: рэміза і святліца. Добра гэта ці дрэнна? Аб адным адн к свядчыць бяспрэчна: пажарная служба звязалася з культурай. І хіба гэта добра.

У Ласінцы ў рэмізы, як было сказана месца для культуры будзе. Будынак рэмізы мае быць закончаны ў гэтым годзе — так па крайняй меры гаворыць старшыня ГРН у Ласінцы.

Трэба яшчэ сказаць, што рэміза будуецца ў асноўным за грошы Павятовай каманды пажарных стражаў у Бельску. Але і сяляне Ласінкі ўлажылі ў яе частку сваёй працы.

На пытанне, ці пажарная каманда ў Ласінцы — адзіная ў ГРН, старшыня сказаў, што ў 1961 годзе была арганізавана другая каманда ў Камені, а ў тракце арганізацыі каманда ў Трывежы.

Цешымся. А пажары няхай дрыжаць перад бясстрашнымі людзьмі! (вл)

Аб сваёй вёсцы

Вёска Крывая налічвае звыш 135 гаспадароў. Зараз там ёсць спулдзельня прадукцыйна, у якой шмат машын. Ужо хутка будзе закончана будова святліцы, куды будзе часцей заглядаць кіно. Кіно да нас цяпер ездзіць праз тыдзень. Таксама ў нас ёсць крама. Толькі адна бяда ў тым, што наша школа знаходзіцца ў хатах трох гаспадароў. У школе маем шмат гарцэраў, якія 13.V.62 года складалі прысягу. Потым адбылася мастацкая частка, а на канец забава, якая працягнулася да позняга вечара.

Сцёпа Сідарук
Крывая

МЕДЫЦЫНСКІЯ ШКОЛЫ ПАСЛЯ 7 КЛАСАЎ

Для закончыўшых пачатковую адукацыю падаем медыцынскія школы, у якіх можна здабыць добрую і цікавую прафесію. Школы прызначаны для дзяўчат, бо ў нас яшчэ вельмі рэдка сустракаюцца «медбраты».

I. Zasadnicza Szkoła Medyczna Asyst[illegible] Pielęgniarskich.

1. Rawicz, ul. Świerczewskiego 6,
2. Szczecin, ul. Arkońska 1

Школы 2-гадовыя. Абедзве з інтэрнатам. Экзамены па польскай мове і матэматыцы (вусны і пісьмовы). Узрост 16—35 год.

II. Państwowe Liceum Medyczne Wydział Pielęgniarstwa.

1. Zawiercie, ul. W. Polskiego (Liceum Ogólnokształcące), woj katowickie, (bez internatu).
2. Kołobrzeg, ul. Dluga 2. woj. koszalińskie (internat).
3. Koszalin, ul. C. Skłodowskiej 2 (internat).
4. Szczecinek, ul. Kościuszki 38/a woj. koszalińskie, (internat).
5. Szczecin, ul. Orła Białego 2. (bez internatu).
6. Warszawa, ul. Kasprzaka 17. (internat).
7. Łódź, ul. Perla 11 (bez internatu).
8. Warszawa, ul. Objazdowa 3 (bez internatu).
9. Wrocław, ul. Poniatowskiego 3 (bez internatu).
10. Środa Śląska, ul. Wrocławska 12 (internat).

Школы 5-гадовыя. Узрост 14—18 год. Экзамены па польскай мове і матэматыцы (пісьмовы і вусны).

III. У краіне ёсць апрача вышэй пададзеных яшчэ 43 засаднічыя медыцынскія школы асістэнтак медсёстраў кіраваных ПЦК.

Зацікаўленых у гэтых школах адсылаем у аддзелы ПЦК. (Польскі Чырвоны Крыж), якія дадуць патрэбныя аб гэтых школах інфармацыі. У аддзелы ПЦК можна звяртацца пісьмова.

А зараз яшчэ адзін тып школ для закончыўшых засаднічую завадовую школу.

IV. Zasadnicza Szkoła Medyczna Asystentek Pielęgniarskich.

1. Pabianice, ul. A. Czerwonej 1, woj. łódzkie (z internatem).
2. [illegible]psk, ul. [illegible] 26, [illegible] inter
3. Krasno, woj. rzeszowskie.

Школы 1-гадовыя. Узрост 16—35 год. Экзамены па польскай мове і матэматыцы (вусны і пісьмовы).

Усім дзяўчатам, закончыўшым 7 класаў, або засаднічую завадовую школу, ці то ў гэтым годзе, ці ў мінулых гадах горача раім выбраць якую-небудзь з пададзеных школ.

Мы падалі школы, якія прымаюць у асноўным пасля 7 класаў Рэдакцыя мае таксама вялікі спісак усіх сярэдніх медыцынскіх школ у Польшчы, прымаючых пасля 9-ці класаў агульнаадукацыйнага і педагагічнага ліцэяў, а таксама пасля матуры.

Па просьбе можам інфармаваць пісьмова.

Прашэнні да ўсіх медыцынскіх сярэдніх школ можна складаць праз усё лета. вл.

Адказваем на пытанні

Праца і заробкі пры будове дарог

Ад адной з нашых чытачак мы атрымалі ліст, у якім яна пытае пра многія справы звязаныя з працай пры будове дарог, асабліва з працай жанчын.

Дарог у нас будуецца многа. І многа людзей напэўна маюць падобныя няяснасці. Таму лічым патрэбным адказаць на пытанні ў «Ніве».

Было пытанне, ці кананне равоў — павінна быць працай акардовай для жанчын.

Ці павінна? У кожным выпадку інструкцыя гаворыць, што ўсе працы пры будове дарог акардовыя. Не раздзеляе, што толькі для мужчын. Выключэнне — праца няпоўналетніх, для якіх ёсць асобныя ўказанні.

Ці для сезоннага рабочага належыць убеспячэнне?

На перыяд, у якім працуе — так.

Колькі гадзін павінен рабочы працаваць пры будове дарог?

Так, як гэта акардовая праца, тады і цяжкой гаварыць аб гадзінах працы. Дзённая акардовая норма вымяраецца паводле 8-мігадзіннага дня працы. Але людзі не ўсе аднолькава працуюць. Адзін норму выканае за 8 гадзін, другі за 10. А і ўвогуле пры акардовых працах, кожны стараецца зарабіць як найбольш, каб больш зарабіць.

Адносна заробку зацікаўленых адсылаем у аддзелы камунікацыі прэзідыумаў павятовых рад нарадовых або да паасобных старажоў дарог, у якіх ёсць цэннікі зарплат.

Зрэшты, пры падпісванні ўмовы працы, трэба дамагацца, каб усё было выяснена дакладна. На слепа ўмовы падпісваць нельга.

Аддзелы камунікацыі павінны ясна і задавальняюча даваць выясненні на ўсе пытанні працаўніка.

вл.

Наш пісьманосец

Мікалай Каўнер — пісьманосец вёскі Ласінка, працуе ў грамадзе ўжо 6 год. Ён вельмі сумленны і добры працаўнік. Зімою і летам няма для яго дрэннага надвор'я, няма таксама дрэннай дарогі. Штодзённа прыносіць лісты, газеты, часопісы. Я хачу праз «Ніву» падзякаваць нашаму пісьманосцу за яго цяжкую, але затое карысную працу.

Аляксандр Керсноўскі
Ласінка

Праграма
ад 2.VII — 8.VII. 1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„W krainie białej czapli" (węgierski), 3—5. „Jewdokia" (radz.), 6—8.

Кляшчэлі
„Expo 58" (radz.), 3—5 „Pięć łusek" (NRD), 6—8.

Навасады
„Statek z dynamitem" (rumuński), 7—8.

Нараў
„Towarzysze broni" (franc.), 4—8.

Нараўка
„Dziewiąty krąg" (jugosł.), 4—8.

Чаромуха
„Profesorek" (franc.), 3—5. „Szybsza od wiatru" (radz.), 6—8.

Чыжы
„Zwykła historia" (radz.), 4—8.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Życie przeszło obok" (radz.), 4—8.

Бранск
„Przeżyłem swoją śmierć" (czeski), 3—5. „Martwe dusze" (radziecki), 6—8.

Гродзіск
„Liga dżentelmenów" (angl.), 7—8.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Kłopoty z miłością" (NRD), 3—5. „Tajemnica szyfru" (rumuński), 6—8.

Міхалова
„Katastrofa" (węgierski), 3—5. „Wyrok" (polski), 6—8.

Супрасль
„Król strzelców" (czeski), 3—5. „Drzwi stoją otworem" (jugosł.), 6—8.

Чорна Весь
„W obronie mojej miłości" (włoski), 3—5. „Miłość powraca wiosną" (radz.), 6—8.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Kłopoty z miłością" (NRD), 3—5. „Przed nami zakręt" (radziecki), 6—8.

Мілейчыцы
„100 kilometrów" (włoski), 3—5. „Zmartwychwstanie" (radz.), 6—8.

Нурэц
„Taka miłość" (czeski), 3—5. „Alba Regia" (węgierski), 6—3.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Tajemnica starej kopalni" (angl.), 3—5. „Skok o świcie" (radz.), 6—8.

Янаў
„Tu radio Gliwice" (NRD), 3—5. „SOS Titanic" (angl.), 6—8.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„O moim przyjacielu" (radz.), 7—8.

Новы Двор
„Przeciwko Bogom" (polski), 7—8.

У мясцовасцях Орля, Райск, Шудзялава, Ружаны Сток у днях ад 2—8.VII. фільмы высвятляцца не будуць.

Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red naczelny 25-89. centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błk F-1

У ЛЕКАРА

Доктар, я ўжо распранулася да палавіны

СТАЎ БАЦЬКАМ

— Куды ты спяшаешся?

— Некалькі хвілін прайшло, як стаў я бацькам.

— А як чуецца жонка?

— Дзякаваць Богу, яшчэ нічога яна не ведае.

У ТРАМВАІ

— Прашу так не пхацца?

— Я зусім не пхаюся, — адказвае вельмі тоўстая жанчына, — я толькі дыхаю.

КОСКА

У трэцім класе вучні пісалі дыктант.

Вучань кажа свайму суседу па парце:

— Нешта мы доўга пішам, можа ўжо і коску пара паставіць.

ЗАЙЗДРАСЦЬ

Што ж? Толькі скура ды косьці.

Небяспечная ЗАЦЯЖКА з раззбраеннем.

ДОЎГІЯ ЎСХОДЫ

Лезе п'яны па чыгунцы і не можа разабрацца, дзе ён. «Божа, якія доўгія ўсходы, — думае ён, — мабыць ужо на дваццаты паверх залез».

Прыслала Валя Ільяшук

ВІДАЦЬ НА ВОКА

Ледзь стоячы на нагах, падыйшоў п'яны чалавек да помніка Мікалая Капэрніка ў Варшаве і пачаў плакаць.

Убачыў гэта міліцыянер і запытаў п'янага, чаго ён так плача.

— Падобна гэты чалавек, — адказаў п'яны, паказваючы на помнік Капэрніка, — усё жыццё змарнаваў толькі на тое, каб даказаць, што зямля круціцца.

— Дык гэта ж на вока відаць, што зямля круціцца.

ДЗЕД І ЎНУК

Трохгадовы ўнук запытаўся ў дзеда:

— Дзе падзеліся твае валасы?

— Павылазілі, — кажа дзед.

— Гэта ж у бабулі павылазілі, бо вунь якія доўгія, а твае, відаць, пахаваліся.

Баранам па пустазеллі

Чаму не вяртаецца апетыт

Калі кішкі марша іграюць, дык тады чалавек спяшаецца ў сталовую і з апетытам есць. Але калі есць захочацца, а вы знаходзіцеся ў Гарадзіску альбо ў Нурцы ў Сямяцкім павеце, ды не дай бог яшчэ ў таргові дзень, дык ужо не варта спяшацца да ўстаноў грамадскага харчавання. Запытаеце чаму? А вось чаму. Калі зойдзеце і сядзеце за стол, дык адразу есць вам адхочацца. Прычыны наступныя. Там так накурана, што свету белага не відаць. Пад нагамі валяюцца бутэлькі ад гарэлкі. Аб іх можна спатыкнуцца і грымнуцца на падлогу. А калі вы без усякіх здарэнняў селі за стол і вам падалі абед, дык зноў «залімоненые» твары п'яніц прычыняюцца да таго, што збягае апетыт і не вяртаецца.

М. Сваяк

ДЗЕЦІ

— Я падстрыгся як тата!..

По просьбе Нины Цихай з Тафілаўцаў змяшчаем песню «Ой, туманы мои»

ОЙ, ТУМАНЫ МОИ

Слова: М. Исаковского Музыка: В. Захарова

Ой, туманы мои, растуманы!
Ой, родные леса и луга!
Уходили в поход партизаны,
Уходили в поход на врага. (2 раза)

На прощанье сказали герои:
«Ожидайте хороших вестей!»
И по старой Смоленской дороге
Повстречали незваных гостей. (2 раза)

Повстречали, огнём угощали,
Навсегда уложили в лесу,
За великие наши печали,
За горючую нашу слезу. (2 раза)

С той поры да по всей по округе
Потеряли злодеи покой.
День и ночь партизанские вьюги
Над разбойной гудят головой. (2 раза)

Не уйдёт чужеземец незваный,
Своего не увидит жилья.
Ой, туманы, мои, растуманы!
Ой, родная сторонка моя! (2 разы)

АЛІЛУЙШЧЫК

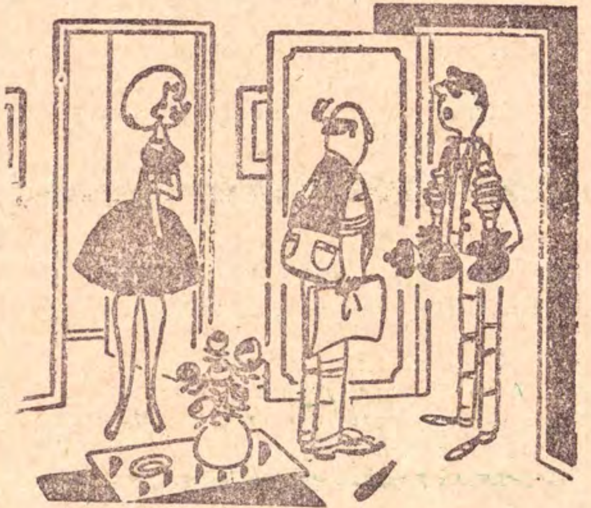
— Узнімем!!! — нарабіў ён звону,
І вось вам працы плён ягонай:
Заместа мяса, малака —
Абавязацельстваў рака.

ЗГУБІЎ

Прабачце, я шукаю сваю жонку.

АДДАЙЦЕ ЗА ЖОНКУ

Я другі раз прыйшоў прасіць дазволу жаніцца на вашай дачцы...

УРОК

Пакуль Кастусь адзяваў рыпсавую рубашку, новы касцюм і завязваў па-свойму гальштук, я маўчаў, прыглядаўся, імкнуўся адгадаць, куды збіраецца сябра, а калі Кастусь абрызгаўся адэкалонам, я не вытрымаў.

— Калі гэта не ваенная тайна, скажы, дружа, куды ты ідзеш? Па-мойму накіроўваешся да жанчыны, выкрасць яе слабое сэрца.

— Чаму слабое, — запытаў Кастусь аглядваючыся ў люстры.

— Кожная Німфа пасля вяселля скардзіцца на сэрца і абвінавачвае нас, што мы, мужы, з'яўляемся прычынай трэшчыны ва ўнутраным гадзіннікавым механізме. Кастусь — дружа! Калі ты рашыў пайсці на падобны самазгубны крок, перад абручынамі вядзі сваю Німфу да доктара, спецыяліста ад вуха, горла і носа. Няхай выслухае тваю выбранку, і потым ты паслухай вывадаў вучонага чалавека.

— Не разумею, пры чым тут вуха, горла і нос, — адазваўся Кастусь.

— Гэта найважнейшыя органы ў жанчыны. Мы, неразумныя аслы, звяртаем увагу на ногі і на бюст, а трэба глядзець вышэй. Калі лекар цябе завярае, што ў тваёй Німфы нос у парадку і яна не будзе ўсоўваць нос не ў свае справы, калі вушы ў Німфы адпорныя на людскія плёткі, у яе хранічна хворае горла і яна не будзе пры кожнай нагодзе дзерці горла ў хаце, чорт з табою — жаніся, брат.

— Не адгадаў, — адазваўся Кастусь. — Іду да мужчыны.

— Дарагі сябра, прабач за маю цікаўнасць. Накіроўваючыся да мужчыны, ты апрануўся, як на першамайскае свята.

— Ага, — прамычаў Кастусь, папраўляючы прычоску, затым дадаў: — Іду з афіцыйным візітам у ГС. Нясу скаргу на купленыя мною вугаль, які ляжыць на панадворку.

Паўзіраўся я праз акно і заўважыў, што гэта звычайны каменны вугаль, які прадаецца чашчым вёскам

— Менавіта гэта, — падхапіў Кастусь.

У гэтым каменным вугалю палавіна каменя але гэтыя каменні не хочуць гарэць.

— Кастусь, можаш закідаць мяне папяросамі, не пакрыўдую за гэта, аднак цябе я не разумею. Ідзеш у ГС са скаргай на якасць вугалю, а апрануўся, як міністр замежнай таргоўлі.

— Гэта спецыяльна, каб працаўнікоў ГС-у засароміць.

— З-за вугалю ты думаеш ім сорамна будзе?

— Бачыш, нашыя «ўжэнднікі» ў большасці сядзяць ва ўстановах нябрытыя, неахайна апранутыя і на наведвальнікаў глядзяць звысоку.

— Мяне падтачвае чарвяк зацікаўлення, як у ГС-е спаткаюць звычайнага грамадзяніна, які дае ім наглядную лекцыю культурных адносін.

Словы Кастуся мяне заткалі.

Кастусь мае часам фантазію, якой і псіхіятр здзіўляецца.

Дзядзька Лявон